

THE 17TH CENTURY, A CENTURY OF MODERNIZATION OF CHURCH ART AND ARCHITECTURE

Marinel Padure
Prof., PhD, "Ovidius" University of Constanța

Abstract: The 17th century represents a period of significant transition in the evolution of art and architecture, being marked by a diversification and modernization of the styles and techniques used. It is located between the Italian Renaissance and the beginnings of the Enlightenment period, being a century in which new artistic movements emerged, including the Baroque and the Rococo, which profoundly influenced both Europe and its colonies. The art of this century was characterized by great formal complexity and expressiveness, aiming to attract and capture the attention of viewers, through the dynamism and fine details of the compositions.

In architecture, the 17th century was marked by the development of a monumental architectural language, in which symmetry and grandeur were combined with innovative elements, which had the role of reflecting the political and religious power of the era. Architectural works, but also those of fine art, became a form of visual propaganda, and technological innovation in the field of construction led to the creation of more complex and more durable buildings. In this context, the work analyzes the main features of 17th-century art and architecture, with an emphasis on the influences and innovations that contributed to their modernization, outlining an artistic and architectural landscape characteristic of the period.

The 17th century was not only a time of transformation in secular architecture and art, but also brought significant changes in the field of ecclesiastical architecture and art. During this period, Baroque influences penetrated deeply into religion, and churches and places of worship were decorated with unprecedented splendor, symbolizing divine power and splendor. Baroque church architecture was characterized by monumental forms, with ornate facades, impressive domes and exuberantly decorated interiors, which were intended to impress the faithful and stimulate their devotion.

Paintings, sculptures and frescoes in places of worship were often used as means of religious education and propaganda of church authorities, and ornamental details emphasized features such as dynamism and theatricality, specific to the Baroque style. 17th-century church art was thus a manifestation of a religiosity deeply influenced by the aesthetics of the time, and church architecture and decoration continued to play an essential role in the social and spiritual life of Europe.

Keywords: Church, Religiosity, Architecture, Innovation, Styles

INTRODUCERE

Secolul XVII reprezintă o perioadă de tranziție fundamentală în istoria artei și arhitecturii, marcată de o profundă schimbare în conceptele estetice, religioase și politice ale Europei. După un lung proces de maturizare a idealurilor renașcentiste, secolul XVII a fost martorul unei revoluții vizuale și conceptuale care a avut un impact deosebit asupra arhitecturii bisericești, în mod particular, dar și asupra întregii arte. Această transformare, adesea definită prin apariția stilului baroc, a adus cu sine o eră de inovații în tehnică, estetică și scopuri sociale și religioase, care au redefinit felul în care erau concepute și percepute edificiile publice și lăcașurile de cult.

Barocul, ca stil artistic, a fost o reacție atât la idealurile clare și proporționate ale Renașterii, cât și la tensiunile religioase și politice dintre catolici și protestanți, dar și la evoluțiile sociale și economice din epocă. În timp ce Renașterea pusese un accent deosebit pe raționalism, simetrie și echilibru, Barocul a introdus o abordare mult mai emotivă, dinamică și spectaculoasă a artei și

arhitecturii. Arhitectura barocă nu era doar o manifestare a virtuozității tehnice, dar și un mediu vizual destinat să evoce sentimentul de sacralitate, de spiritualitate înaltă.¹

În contextul religios al secolului XVII, Biserica Catolică a jucat un rol esențial în promovarea și răspândirea stilului baroc, mai ales în perioada Contrareformei, ca răspuns direct la mișcările reformiste ale Protestantismului. Biserica a înțeles puterea artei ca vehicul de influență asupra credincioșilor, iar arhitectura și arta religioasă au fost folosite ca instrumente de propagandă și educație. Construcțiile bisericești din această perioadă, cu formele lor elaborate și elementele decorative excesive, aveau scopul de a impresiona și de a transmite un mesaj de putere spirituală, de sacralitate absolută și de autoritate divină. Aceste edificii erau văzute ca un simbol al opulenței și al infailibilității Bisericii, iar decorarea acestora cu sculpturi, picturi și fresce avea rolul de a adânci legătura emoțională dintre credincioși și religia lor.

În paralel cu dezvoltarea arhitecturii, pictura și sculptura din secolul XVII au experimentat o transformare similară, începând cu lucrările de la Roma și Milano, care au răspândit rapid influența stilului baroc în întreaga Europă. Măiestria artiștilor precum Gian Lorenzo Bernini, Francesco Borromini, Caravaggio sau Peter Paul Rubens a contribuit la definirea unei noi viziuni a artei, în care iluzia mișcării, luminile și umbrele, și dramatismul erau esențiale. Astfel, Biserica a adoptat acest stil nu doar pentru a înfrumuseța lăcașurile de cult, ci și pentru a transforma experiența religioasă într-un spectacol vizual care să cucerească simțurile și imaginația credincioșilor.²

În țările românești, influențele baroce au ajuns în secolul XVII prin intermediul contactelor cu imperiul Habsburgic și cu regiunile din vestul Europei, iar arhitectura religioasă a început să împrumute elemente de stil baroc, amestecându-le cu tradițiile bizantine și cu influențele locale. Astfel, lăcașurile de cult din această perioadă din Moldova, Țara Românească și Transilvania au fost decorate cu fresce și icoane care reflectau atât tradiția ortodoxă, cât și stilurile iconografice baroce. Aceste elemente de fuziune între est și vest au contribuit la dezvoltarea unui limbaj artistic unic, care a marcat evoluția bisericilor ortodoxe din această perioadă.³

În acest context, secolul XVII nu doar că a fost martorul unui proces de „modernizare” a artei și arhitecturii, dar a reprezentat și o perioadă în care religia a jucat un rol central în definirea valorilor culturale și estetice ale epocii. Arhitectura și arta religioasă din această perioadă nu au fost doar reflectări ale unui stil dominant, ci și instrumente prin care Biserica și autoritățile politice au încercat să controleze percepția publicului și să își întărească legitimitatea în fața provocărilor și schimbărilor fundamentale ale vremii.⁴

Astfel, secolul XVII rămâne un punct de referință în istoria artei și arhitecturii, fiind un moment în care arta a început să își îndeplinească o funcție mult mai complexă decât aceea de simplu decor, având un rol activ în modelarea gândirii și comportamentului oamenilor. În această lucrare, vom explora cum aceste schimbări artistice și arhitecturale au fost nu doar o reacție la evoluțiile interne ale Europei, dar și un răspuns direct la noile provocări sociale, religioase și politice care au definit această perioadă complexă din istoria noastră culturală.

---

¹ **Ion Vâlsan**, „Istoria artei universale”, 1976, Editura Meridiane

² **Radu Bădescu**, „Arhitectura bisericească din România: Secolele XVII-XVIII”, 2008, Editura Universității din București

³ **Ion Vâlsan**, „Istoria artei universale”, 1976, Editura Meridiane

⁴ **Anca Negru**, „Arta europeană în secolul XVII: Evoluții și transformări”, 2000, Editura Universității din București

CAP. I. APARIȚIA ȘI DEZVOLTAREA BAROCULUI ÎN ARHITECTURA RELIGIOASĂ DIN ROMÂNIA

Secolul XVII reprezintă o perioadă crucială în dezvoltarea artistică a Europei, iar în acest context, România a fost un teritoriu unde influențele stilului baroc, deși au ajuns ceva mai târziu decât în Europa Centrală și de Vest, au avut un impact semnificativ asupra arhitecturii religioase. Deși România se afla într-o zonă de influență ortodoxă, unde tradițiile bizantine și răsăritene aveau o puternică prezență, influențele baroce au reușit să se infiltreze, aducând o fuziune unică între elementele locale și stilul occidental.

În secolul XVII, regiunile românești, Țara Românească, Moldova și Transilvania, se aflau sub diverse forme de influență străină, inclusiv de la Imperiul Habsburgic, Imperiul Otoman și, în mod special, Regatul Poloniei. Aceste relații externe au avut un impact semnificativ asupra dezvoltării culturale și arhitecturale din regiune. În același timp, Biserica Ortodoxă din Țările Române a fost într-o continuă interacțiune cu Biserica Catolică din Europa Centrală, iar în secolul XVII, în special în Moldova și Transilvania, au început să se facă simțite influențele stilului baroc italian și habsburgic.

Această perioadă coincide cu sfârșitul Renașterii și cu ascensiunea Barocului în Europa. În Italia, Barocul a apărut ca o reacție la Reforma Protestantă și ca o manifestare a puterii Bisericii Catolice în perioada Contrareforme. Biserica Catolică a promovat Barocul ca un stil care să capteze atenția și să emoționeze credincioșii, având ca scop nu doar înfrumusețarea lăcașurilor de cult, ci și întărirea autorității Bisericii. Aceleași principii vor ajunge și în regiunile românești, unde, chiar dacă Biserica Ortodoxă nu a aderat oficial la Contrareformă, arhitectura religioasă va integra unele dintre aceste elemente baroce, dând naștere unui stil local hibrid.

Arhitectura religioasă din secolul XVII în Țările Române a fost influențată de stilul baroc italian și central-european, dar s-a menținut în același timp fidelă tradițiilor bizantine și celor locale. Această fuziune a dus la o adaptare a elementelor baroce, care au fost integrate cu trăsăturile arhitecturale specifice bisericilor ortodoxe.

Bisericile baroce din România sunt caracterizate prin fațade mai bogat ornamentate, în care se regăsesc coloane masive, arhivolte și detalii florale și geometrice. În interior, se pot observa cupole semnificative și bolți arcuite, uneori decorate cu fresce care redau scene religioase sau mitologice. De asemenea, structurile de ziduri groase, tipice arhitecturii bizantine, au fost adesea îmbunătățite cu elemente noi, mai dinamice și mai expresive, cum ar fi decorurile sculptate și fațadele ondulate, care au fost destinate să sporească efectul vizual și să atragă privirea.⁵

În ceea ce privește decorarea interioarelor bisericilor, influențele baroce s-au resimțit prin utilizarea unui decor exuberant, menit să impresioneze și să amplifice sentimentul de sacralitate. Frescele, icoanele și altarurile au fost realizate într-un stil ce îmbina tradițiile bizantine cu noi tehnici baroce, cum ar fi utilizarea luminii și umbrei pentru a crea efecte dramatice și iluzia mișcării. De asemenea, pictura barocă a fost folosită pentru a exprima intensitatea momentelor religioase și a adânci conexiunea spirituală dintre credincioși și divinitate.

În unele regiuni ale Transilvaniei, în special în zonele cu o puternică influență a Imperiului Habsburgic, Barocul s-a manifestat într-o formă mai pură. Bisericile catolice, care erau numeroase în aceste teritorii, au fost construite în stilul baroc clasic, cu fațade grandioase și decorațiuni interioare deosebit de elaborate. Biserica „Sfântul Mihail” din Cluj-Napoca este un exemplu de biserică care a fost influențată atât de stilul gotic târziu, cât și de tendințele baroce, reflectând influențele Habsburgice asupra regiunii.⁶

⁵ Cândea Virgil, „Românii între Orient și Occident: Între tradiție și modernitate.”, 2019, Editura Universității din București

⁶ Radu Bădescu, „Arhitectura bisericească din România: Secolele XVII-XVIII”, 2008, Editura Universității din București

În regiunile românești, arhitectura religioasă barocă nu a fost doar o manifestare estetică, ci și un instrument de consolidare a autorității religioase și politice. În perioada domniei lui Constantin Brâncoveanu (1688-1714), au fost construite numeroase biserici care reflectau dorința domnitorilor de a întări influența Bisericii Ortodoxe, dar și de a înfrunța provocările autorităților habsburgice și otomane. Brâncoveanu și alți lideri locali au folosit arhitectura religioasă barocă pentru a demonstra bogăția și puterea regimului lor, în același timp integrând în stilul baroc elemente tradiționale românești și bizantine.

Un exemplu remarcabil în acest sens este complexul de la Mănăstirea Hurezi, care reflectă perfect sinteza stilistică între influențele bizantine și cele baroce. Mănăstirea, construită în perioada Brâncoveanu, este un simbol al puterii religioase și politice a epocii, având atât un impact artistic profund, cât și un mesaj politic subtil prin opulența și măreția sa.⁷

CAP. II. ARHITECTURA RELIGIOASĂ BAROCĂ ÎN ROMÂNIA: SINTEZA TRADIȚIEI ȘI MODERNITĂȚII

Secolul XVII în România a fost o perioadă în care structurile religioase și politice s-au intersectat, iar arhitectura barocă a fost un mijloc prin care atât Biserica Ortodoxă, cât și autoritățile laice au exprimat puterea, bogăția și prestigiul lor. În acest context, arhitectura religioasă din Țările Române a fost influențată semnificativ de stilul baroc, dar a păstrat în același timp o mare parte din tradițiile și stilurile preexistente, cum ar fi stilul bizantin și cel brâncovenesc. În acest capitol, vom explora modul în care arhitectura religioasă barocă s-a manifestat în România și cum aceasta a reflectat atât transformările din Europa, cât și particularitățile specifice regiunii.

În România, Barocul a apărut ca un stil arhitectural care, deși a fost profund influențat de curentele din Italia și Europa Centrală, a fost totuși adaptat la contextul local. Acest stil a fost introdus în principal prin intermediul relațiilor politice și religioase cu Imperiul Habsburgic și Regatul Poloniei, dar și datorită relațiilor comerciale și culturale cu diverse orașe din Europa Centrală și de Vest.

Arhitectura barocă din România s-a impus în special în Transilvania și Moldova, fiind un punct de întâlnire între tradițiile ortodoxe și influențele catolice sau protestante din regiunile vecine. În Transilvania, unde influențele catolice erau mult mai puternice datorită prezenței maghiarilor și a autorității habsburgice, Barocul a fost adoptat mai rapid, iar bisericile catolice din această regiune au fost construite în stil baroc pur. De asemenea, în zonele unde Biserica Ortodoxă domina, precum Țara Românească și Moldova, influențele baroce au fost preluate cu măsură și integrate într-o formă hibridă, adaptată nevoilor religioase și culturale ale comunității ortodoxe.⁸ În acest context, arhitectura barocă din România nu a fost doar o imitație a modelelor europene, ci un proces activ de reinterpretare și adaptare a influențelor externe la realitățile locale, rezultând o arhitectură unică, care îmbina detalii baroce cu trăsături specifice tradiției bizantine și stilului brâncovenesc.

În Țările Române, bisericile baroce s-au remarcat prin grandiozitatea și opulența lor, prin utilizarea unor elemente ornamentale specifice stilului baroc, dar și printr-o mare diversitate în ceea ce privește forma și decorul. Multe dintre bisericile construite în această perioadă au fost ridicate cu scopul de a reflecta puterea religioasă și politică a domnitorilor sau a unor mari familii nobiliare.

Un exemplu semnificativ al arhitecturii religioase baroce din România este Biserica „Sfântul Gheorghe Nou” din București. Construită între 1680 și 1690 în timpul domniei lui

---

⁷ *Carmen Bălescu*, „Arhitectura secolului XVII: Din tradiție în modernitate”, 2003, Editura Științifică

⁸ *Ion Vâlsan*, „Istoria artei universale”, 1976, Editura Meridiană

Constantin Brâncoveanu, biserica prezintă influențe baroce evidente în fațada sa, cu linii curbe și ornamentație bogată, care sunt caracteristice stilului baroc italian. Interiorul bisericii este decorat cu fresce și icoane în stil baroc, care contribuie la crearea unui spațiu sacru, în care lumina și culoarea joacă un rol important în evocarea unei atmosfere religioase intense.⁹

În Transilvania, un exemplu important de arhitectură barocă este Biserica „Sfântul Mihail” din Cluj-Napoca, construită între 1720 și 1735. Această biserică este un exemplu al influenței puternice a stilului baroc italian, cu fațadele sale elaborate și cu interiorul decorat cu fresce și sculpturi care reflectă stilul baroc clasic. De asemenea, în zonele din nordul Transilvaniei, precum Maramureș, există biserici din lemn cu influențe baroce, care îmbină elemente tradiționale din lemn cu detalii baroce de inspirație europeană.

Un aspect esențial al arhitecturii religioase baroce în România este modul în care stilul baroc a fost adaptat la ritualurile și învățăturile Bisericii Ortodoxe. În timp ce în Europa Occidentală, Barocul a fost utilizat pentru a întări autoritatea Bisericii Catolice și pentru a încuraja devoțiunea prin forme grandioase și impozante, în România, unde Biserica Ortodoxă a avut o poziție dominantă, arhitectura barocă a fost folosită pentru a transmite aceleași mesaje de putere și sacralitate, dar într-o manieră care respecta tradițiile liturgice și religioase ortodoxe.

În această perioadă, Biserica Ortodoxă a început să împrumute elemente din arhitectura barocă pentru a-și amenaja lăcașurile de cult, dar a păstrat în același timp structura tradițională a bisericii, cu absida semicirculară și cu altarul separat de naos. Astfel, în România, influențele baroce nu au dus la o schimbare fundamentală a structurii liturgice, dar au adus îmbunătățiri semnificative la nivelul decorului, al fațadelor și al detaliilor ornamentale.

În bisericile ortodoxe din România, de exemplu, iconostasul – unul dintre elementele centrale ale bisericii ortodoxe – a continuat să fie un punct focal al cultului divin. Totuși, acesta a fost adesea înfrumusețat cu detalii baroce, cum ar fi culorile mai vii și elementele sculptate, care adăugau un plus de solemnitate și de frumusețe în fața credincioșilor.

Arhitectura religioasă barocă din România a avut și un rol politic important, fiind un instrument prin care domnitorii și liderii religioși au încercat să consolideze autoritatea Bisericii și să demonstreze puterea statului. În perioada brâncoveană, arhitectura barocă a fost folosită pentru a marca puterea domnească și pentru a sublinia legătura profundă dintre religie și politică. Multe dintre bisericile și mănăstirile construite în această perioadă sunt adevărate simboluri ale puterii religioase și politice, iar caracteristicile baroce, cum ar fi monumentalitatea, complexitatea detaliilor și decorațiunile opulente, au fost utilizate pentru a reflecta acest statut.¹⁰

În același sens, mănăstirile și bisericile baroce au fost de multe ori locuri de educație religioasă, unde călugării și preoții se ocupau de instruirea și înălțarea spirituală a credincioșilor. Aceste lăcașuri de cult aveau un rol formativ în consolidarea valorilor ortodoxe, dar și în transmiterea unei imagini a Bisericii Ortodoxe ca o instituție puternică și unificată.

CAP. III. IMPACTUL ȘI MOȘTENIREA BAROCULUI ÎN ARHITECTURA RELIGIOASĂ DIN ROMÂNIA

Barocul a avut un impact semnificativ asupra arhitecturii religioase din România, influențând nu doar estetica, ci și modul în care au evoluat bisericile și mănăstirile din Țările Române. După secolul XVII, acest stil nu doar că a continuat să fie o prezență majoră în peisajul arhitectural, dar a și dat naștere unei tradiții care a marcat profund identitatea religioasă și culturală a regiunii. În acest capitol, vom explora cum Barocul și-a lăsat amprenta asupra arhitecturii

⁹ *Carmen Bălescu, „Arhitectura secolului XVII: Din tradiție în modernitate”, 2003, Editura Științifică*

¹⁰ *Vasile Candea, „Ctitorii și ctitori în Țările Române”, 1996, Editura Enciclopedică*

religioase din România, dar și cum aceasta a influențat dezvoltarea arhitecturală în secolele următoare.

Deși influențele baroce au ajuns mai târziu în România decât în alte părți ale Europei, începând cu sfârșitul secolului XVII și începutul secolului XVIII, acestea s-au răspândit rapid în regiunile Transilvaniei, Țării Românești și Moldovei. În Transilvania, unde prezența catolicismului și influența habsburgică erau puternice, Barocul a fost preluat aproape imediat, fiind integrat în bisericile catolice și în arhitectura civilă. În Țara Românească și Moldova, unde predominau tradițiile ortodoxe, Barocul a fost mai întâi adoptat cu prudență, fiind integrat într-un mod mai subtil și adaptat nevoilor Bisericii Ortodoxe.

Un exemplu reprezentativ pentru acest tip de adaptare este Mănăstirea Hurezi, care, deși este un exemplu de arhitectură brâncovenească, prezintă și influențe baroce clare în decorul său interior și în detaliile fațadelor. Aici, elementele baroce sunt utilizate pentru a spori monumentalitatea complexului monastic, dar și pentru a adăuga un plus de dinamică și rafinament vizual.

În perioada domniei lui Constantin Brâncoveanu (1688-1714), arhitectura religioasă din Țara Românească a cunoscut o dezvoltare semnificativă, iar influențele baroce au fost integrate într-o manieră care a reflectat atât tradițiile ortodoxe, cât și dorința de a încorpora elemente ale modernității europene. Brâncoveanu a fost un mare susținător al construcției de biserici și mănăstiri, iar lucrările sale sunt considerate un exemplu de sinteză între stilul bizantin și influențele baroce, dând naștere unui nou stil arhitectural cunoscut sub denumirea de „stil brâncovenesc”.

Acest stil a fost caracterizat printr-o îmbinare de forme tradiționale bizantine și elemente baroce, cum ar fi fațadele ondulate, arcadele și coloanele masive. În interior, decorul baroc a fost folosit pentru a sublinia sacralitatea locului și pentru a crea un impact vizual puternic asupra credincioșilor. Un exemplu remarcabil al acestei perioade este Mănăstirea Hurezi, un loc de cult monumental, cu fațadele sale elaborate și cu un interior impresionant, unde sunt integrate atât elemente bizantine (precum icoanele și stilul de pictură), cât și detalii baroce, cum ar fi frescele de inspirație italiană.¹¹

Mănăstirea Hurezi a fost construită sub patronajul lui Constantin Brâncoveanu și este considerată una dintre cele mai importante realizări ale arhitecturii religioase baroce din România. Complexul monastic reflectă dorința domnitorului de a construi un loc de cult grandios, care să fie și un simbol al puterii sale politice și religioase. În acest context, mănăstirea devine nu doar un loc de rugăciune, ci și un simbol al sintezei între tradiția ortodoxă și influențele moderne din Europa de Vest.

În interiorul bisericilor baroce din România, pictura religioasă a jucat un rol esențial în transmiterea mesajelor sacre și în întărirea impactului vizual al arhitecturii. În această perioadă, pictorii români au fost influențați de stilurile baroce europene, dar au reușit să integreze în lucrările lor și elemente tradiționale ale artei bizantine, creând o mixtură unică de forme și tehnici. Astfel, în multe biserici din România, frescele baroce sunt caracterizate prin dinamică și expresivitate, cu scene religioase care sunt zugrăvite într-un mod dramatic, menite să impresioneze și să creeze o legătură directă cu divinitatea.¹²

Un exemplu semnificativ de pictură barocă poate fi găsit în Biserica „Sfântul Gheorghe Nou” din București, unde frescele din interior sunt realizate într-un stil baroc, cu influențe din pictura italiană, dar sunt adaptate în același timp la tradițiile ortodoxe. În aceste picturi, se poate

---

¹¹ Francis Haskell & Nicholas Penny, „Taste and the Antique: The Lure of Classical Sculpture 1500-1900”, 1981, Yale University Press

¹² Ion Vâlsan, „Istoria artei universale”, 1976, Editura Meridiane

observa o atenție deosebită pentru detalii și o utilizare a luminii și umbrelor pentru a crea o atmosferă de solemnitate și profunditate spirituală.

De asemenea, în multe dintre bisericile din Transilvania, unde influențele catolice erau mai puternice, pictura barocă a fost folosită pentru a reflecta atât esența religioasă a cultului catolic, cât și estetica barocă europeană. Biserica „Sfântul Mihail” din Cluj-Napoca este un exemplu relevant, în care decorul baroc se îmbină perfect cu structura gotică și tradițiile ortodoxe.¹³

Chiar și după încheierea perioadei baroce, influențele acestui stil au continuat să se resimtă în arhitectura religioasă din România, având un impact semnificativ asupra dezvoltării ulterioare a arhitecturii bisericești din secolele XVIII și XIX. Arhitectura brâncovească, caracterizată prin utilizarea elementelor baroce, a continuat să fie o sursă de inspirație pentru constructorii de biserici și mănăstiri din perioada post-barocă. În Transilvania, de exemplu, influențele baroce au fost păstrate în construcțiile bisericilor ortodoxe și catolice, iar în Țara Românească și Moldova, tradițiile brâncovenești au continuat să fie prețuite și imitate.¹⁴

De asemenea, influențele baroce s-au făcut simțite și în perioada neoclasică, care a urmat Barocului, continuând să influențeze stilul arhitectural al lăcașurilor de cult. Bisericile construite în secolul XIX în România au continuat să combine elemente de tradiție ortodoxă cu trăsături ale stilurilor europene, iar Barocul a fost o importantă sursă de inspirație pentru arhitecții acelei perioade.

CONCLUZIE

Chiar dacă a fost văzut pentru prima dată în Europa de Vest, stilul baroc a avut o influență marcantă asupra arhitecturii religioase din România, deoarece reprezenta sinteza tradițiilor locale cu influențele externe. În mijlocul politicii complexe și al relațiilor dintre Principatele Române, Imperiul Habsburgic și Regatul Polon, arhitectura barocă românească nu a capturat doar schimbările estetice și culturale din restul Europei. A fost, de asemenea, un mod pentru conducătorii locali religioși și politici de a-și demonstra puterea supremă. În acest cadru, stilul baroc a susținut Biserica Ortodoxă și conducătorii români, mai ales în perioada Brâncoveanu, când monumentele religioase au câștigat un nou nivel de splendoare și solemnitate.

Arhitectura religioasă barocă din România a fost un fenomen unic, în care elementele tradiționale ortodoxe s-au îmbinat cu stiluri occidentale, creând un hibrid distinctiv. Bisericile și mănăstirile ridicate în această perioadă, cum ar fi Mănăstirea Hurezi sau Biserica „Sfântul Gheorghe Nou” din București, au reușit să integreze forme baroce elegante cu simboluri religioase ortodoxe, consolidând, astfel, nu doar peisajul religios, dar și identitatea culturală a regiunii. Aceste monumente nu doar că au marcat apogeul unei perioade de prosperitate religioasă și politică, dar au și jucat un rol esențial în formarea unui limbaj arhitectural propriu, care a influențat construcțiile din secolele XVIII și XIX.

Impactul Barocului asupra arhitecturii religioase românești s-a extins dincolo de perioada de vârf a domniei brâncovenești. Tradițiile brâncovenești au rămas un reper esențial în arhitectura religioasă românească chiar și după ce stilul baroc a dispărut. Moștenirea barocă este prezentă atât în structurile exterioare ale bisericilor și mănăstirilor, cât și în mentalitatea constructorilor și arhitecților, care au păstrat o apreciere pentru complexitatea detaliilor și solemnitatea formelor.

Arhitectura religioasă a României a fost modernizată de Baroc, care a adus o sinteză între tradiția ortodoxă și influențele străine. Oferind un exemplu de adaptabilitate și inovație, a fost un punct de convergență între trecut și viitor, între tradițiile locale și curentele europene. Prin urmare,

---

¹³ *Vasile Candea*, „Ctitorii și ctitori în Țările Române”, 1996, Editura Enciclopedică

¹⁴ *Mihai Marcu*, „Arhitectura religioasă în spațiul românesc”, 2003, Editura Fundației Culturale România

arhitectura religioasă barocă românească este atât un simbol al identității religioase și culturale a poporului român, cât și un pas important în evoluția stilului. Moștenirea sa este încă un punct de referință și un izvor de inspirație pentru arhitecții și cercetătorii care studiază istoria și dezvoltarea arhitecturii religioase din România. Demonstrează modul în care influențele din afara pot fi încorporate în mod corespunzător într-un context local, menținând în același timp caracteristicile esențiale ale tradițiilor religioase și culturale.

BIBLIOGRAPHY:

1. Ion Vâlsan, „*Istoria artei universale*”, 1976, Editura Meridiane.
2. Francis Haskell & Nicholas Penny, „*Taste and the Antique: The Lure of Classical Sculpture 1500-1900*”, 1981, Yale University Press.
3. Carmen Bălescu, „*Arhitectura secolului XVII: Din tradiție în modernitate*”, 2003, Editura Științifică.
4. Vasile Candea, „*Ctitorii și ctitori în Țările Române*”, 1996, Editura Enciclopedică.
5. Anca Negru, „*Arta europeană în secolul XVII: Evoluții și transformări*”, 2000, Editura Universității din București.
6. Radu Bădescu, „*Arhitectura bisericască din România: Secolele XVII-XVIII*”, 2008, Editura Universității din București.
7. Mihai Marcu, „*Arhitectura religioasă în spațiul românesc*”, 2003, Editura Fundației Culturale România.
8. Cândea Virgil, „*Românii între Orient și Occident: Între tradiție și modernitate.*”, 2019, Editura Universității din București.